

ODDIH IN PROSTI ČAS (3): MLADI IN ZABAVA

Razumevanje med starši in odraščajočimi otroci včasih ni enostavno. Ta problem je vedno obstajal, čeprav se sedaj morda postavlja pogostejše oz. na izrazitejši način zaradi hitrega razvoja, ki je značilen za sedanjo družbo. Občasno se težava pojavi ob vprašanju glede preživljanja prostega časa ob koncih tedna ali v poznih večernih in nočnih urah.

STARŠEVSKI PRISTOP

Zabava, ki se odvija ponoči, zbuja vedno večje skrbi mnogim staršem. To je čas, ki ga imajo mladi najraje za razvedrilo in sprostitvev, predstavlja pa tudi priložnost za posel, ki vključuje raznovrstne možnosti — včasih so lahko tudi škodljive za zdravje — in “obrača” veliko denarja. Veliko staršev je enotnega mnenja, da je doma težko ohranjati mir in disciplino, kadar je govora o tej temi: prerekanja o tem, ali gre otrok čez vikend lahko ven in do kdaj ostane zunaj, se lahko sprevržejo v bitko in težko je najti prepričljive argumente za dogovor o neki smiselni uri, ko je treba priti domov. Kot posledica lahko avtoriteta staršev izgubi na veljavi. V takšni situaciji nekateri starši skušajo povečati nadzor nad svojimi otroki, vendar kmalu ugotovijo, da to ni rešitev. Nadzorovati ne pomeni vzgajati.

Ko otroci pridejo v čas adolescence, začnejo na vso moč zahtevati večji delež svobode, ki je včasih niso sposobni uravnoteženo obvladovati. To ne pomeni, da bi jim bilo treba odvzeti samostojnost, ki jim pripada; gre za nekaj mnogo težjega: treba jih je naučiti, kako lahko odgovorno upravljajo s svojo svobodo, da bodo znali utemeljiti to, kar počnejo. Le tako bodo sposobni doseči širino obzorja in bodo lahko hrepeneli po ciljih, ki so višji od enostavne zabave za vsako ceno. Ravno zato vzgajati otroke v svobodi pomeni, da morajo starši včasih postaviti meje svojim otrokom in jim resno onemogočiti, da bi jih prestopili. Mladi se naučijo živeti v družbi in ravnati zares svobodno, ko razumejo smisel teh pravil in ko se jim jasno razloži, da obstajajo nekatere točke — dolžnosti —, ki niso “predmet pogajanja”.

Obstaja možnost in ne sme nas presenetiti, da v zvezi z ubogljivostjo pride do konfliktov v letih, ko se na poseben način oblikujeta značaj in volja ter si človek izgrajuje svojo osebnost. Nekemu družinskemu očetu s Portugalske, ki je omenil tovrstne težave z enim od svojih otrok, je sv. Jožefmarija odgovoril: ***Bodimo iskreni: tisti, ki ni bil uporen do svojih staršev — in isto pravim tudi damam —, naj dvigne roko. Kdo si upa? Prav je, da tudi tebi otroci povzročajo malo trpljenja.***¹ Kakorkoli že, pomembno je, da jim pomagamo razumeti, da pravice, ki jih tako pogosto — in v

¹ Sv. Jožefmarija, *Srečanje z verniki Opus Dei in prijatelji v Enxomilu* (Oporto), 31. 10. 1972.

mnogih primerih z razlogom — zahtevajo, najprej spremlja izpolnjevanje dolžnosti, ki jim pripadajo.

POGOVARJATI SE, RAZUMETI, UČITI

Vzgoja mladih, predvsem glede razvedrila, zahteva posvečanje časa, pozornost, pogovor z njimi. V odprtem in iskrenem, ljubeznivem in razumnem dialogu duša odkrije resnico o sami sebi. Lahko bi rekli, da se človeška oseba “izgrajuje” preko dialoga; tudi zato je družina najodličnejši kraj, kjer se človek nauči odnosa do drugih in spozna samega sebe. Tam izkuša, kaj pomeni ljubiti in biti ljubljen, in takšno okolje ustvarja zaupanje. Zaupanje pa je vzdušje, v katerem se učimo ljubiti, biti svobodni, spoštovati svobodo drugega in ceniti pozitivni značaj obveznosti, ki jih imamo do drugih. Brez zaupanja je rast svobode “rahitična”.

Takšno vedro okolje omogoča staršem, da lahko s svojimi otroki odprto spregovorijo o načinu, kako uporabljajo svoj prosti čas, pri čemer bodo vedno pokazali resnični interes, se izogibali sporom in povzročanju neprijetnih situacij vpričo preostalih članov družine. Tako si bodo prizadevali, da ne zapadejo v “pridigarsko” retoriko, ki se izkaže za neučinkovito, ali v neke vrste zasliševanje, ki je običajno neprijetno; obenem pa bodo sejali »merila za presojanje, odločilne vrednote, interese, mišljenjske smernice, navdušujoče vire in življenjske vzore«², na katerih si lahko posameznik zgradi polno življenje. Ne bo manjkalo priložnosti za spodbujanje lepega vedenja in počasi bodo ugotovili, v kakšnem okolju se giblje vsak izmed njihovih otrok ter kakšni so njegovi prijatelji.

Če že od otroštva naprej gojimo zaupen odnos do otrok, postane pogovor z njimi nekaj naravnega. Družinsko okolje vabi k temu, da z njimi spregovorimo kljub morebitnim razhajanjem o določenih zadevah in normalno je, da se oče in mati zanimata za zadeve hčere ali sina. Lahko se spomnimo na besede svetega Jožefmarija: posvečanje časa družini je **najboljši posel**. Časa v kvantitativnem smislu, kar pomeni navzočnost staršev doma, dobro izkoriščanje obrokov in drugih priložnosti za druženje; pa tudi posvečanje kakovostnega, notranjega časa, ki sestoji iz trenutkov intimnosti, ki pripomorejo k ustvarjanju harmonije med različnimi člani družine. Namenjanje časa otrokom, že ko so majhni, veliko pripomore k temu, da imamo lahko v dobi odraščanja z njimi pogovore o globljih temah.

Brez dvoma je bolje predvideti rešitve dve leti vnaprej, kot pa reševati problem en dan zatem. Če so že v otroštvu bili deležni vzgoje v krepostih, če so izkusili bližino svojih staršev, je vse veliko enostavneje, ko se pojavijo izzivi adolescence. Kljub vsemu pa ne manjka staršev, ki mislijo, “da niso ukrepali pravočasno”. Ne glede na razloge, jim ne uspe vzpostaviti konstruktivnega dialoga ali soglasja, da bi otroci sprejeli določena pravila. Kaj pa, če se to zgodi in človek zapade v malodušje? To je trenutek, da se spomnimo, da za delo staršev ne obstaja “rok trajanja”, in se prepričamo, da nobena beseda, ljubezniva gesta ali prizadevanje, usmerjeno v vzgojo otrok, ne bo padlo v sod brez dna. Vsi — starši in otroci — si želimo in potrebujemo drugo, tretjo in še več priložnosti. Lahko bi rekli, da je potrpežljivost pravica in dolžnost vsakega člana družine: da so drugi potrpežljivi do pomanjkljivosti vsakega člana; in da je vsakdo potrpežljiv do drugih.

² Bl. Pavel VI., Apost. spod. *Evangelii nuntiandi*, 8. 12. 1975, 19.

Če pa želimo v družino vnesti kulturo, ki se navdihuje v veri, ni dovolj le dialog. Pomembno je tudi posvečati čas družinskemu življenju, načrtovati aktivnosti, ki jih lahko opravimo skupaj ob koncih tedna ali na počitnicah.

Včasih se bomo, na primer, ukvarjali s športom skupaj z otroki, drugič bomo organizirali izlete in praznovanja z drugimi družinami, ali pa se posvečali kulturnim, športnim, umetniškim, dobrodelnim dejavnostim, ki jih organizirajo izobraževalni centri, kot so mladinski klubi. Ne gre za to, da bi jim vse ponudili že pripravljeno, temveč za spodbujanje iniciative pri otrocih ob upoštevanju njihovih preferenc. Sveti Jožefmarija nas je spodbujal, naj več storimo na tem področju, tako pomembnem za našo družbo: **Nujno je znova pokristjaniti ljudske praznike in običaje. — Nujno je preprečiti, da za javne prireditve ne bi bilo druge izbire, kot da so ali plehke ali poganske.**³

OMEJENO RAZPOLAGANJE Z DENARJEM

Sprehajanje po trgovskih centrih, nakupovanje modnih oblačil, večerja v restavraciji s hitro hrano in gledanje filmov v kinu so zelo običajne aktivnosti današnjih mladih. V ponudbi razvedrila danes prevladuje potrošniška logika. Če tak način zabave postane nekaj rednega, se zlahka zgodi, da to spodbuja individualistične, pasivne in prav nič solidarne navade. Ponudniki zabave in oddiha pri tem povzročajo tveganje, da se omejuje individualna svoboda in prihaja do razčlovečenja zaradi »poniževalnih prireditev in nizkotnega manipuliranja s človeško spolnostjo, ki danes pretežno prevladuje.«⁴ V resnici je ta pojav v popolnem nasprotju z bistvom oddiha, ki mora biti ravno čas, ki osvobaja in človeka bogati.

Priporočljivo je, da otrokom ne dajemo na razpolago veliko denarnih sredstev ter jih učimo, kolikšna je vrednost denarja in kako ga lahko sami zaslužijo. Sveti Jožefmarija je bil od svojih staršev deležen globoke krščanske vzgoje, s katero so spoštovali njegovo svobodo in ga učili, kako naj z njo upravlja. **Nikoli mi niso vsiljevali svoje volje**, je povedal. **Dajali so mi malo denarja, zelo malo, ampak pri tem so mi puščali svobodo.**⁵ Dandanes je relativno enostavno, da mladi vsaj del svojih počitnic delajo. Dobro jih je pri tem spodbujati, vendar ne le zato, da bi si zaslužili denar za svojo zabavo, ampak tudi da bi lahko pripomogli k izboljšanju družinske situacije in pomagali bližnjemu.

Ne smemo pozabiti, da v mnogih mladih silno bijejo ideali, za katere so se sposobni navdušiti. Imeti prijatelje pomeni biti velikodušen, si z njimi kaj deliti. Mladi se razdajajo svojim prijateljem, mnogokrat pa nimajo priložnosti odkriti, da je Jezus véliki Prijatelj. Sveti Janez Pavel II. je ob koncu XV. svetovnega dneva mladih povedal: »On ljubi vsakega izmed nas na oseben in edinstven način v konkretnem vsakodnevnem življenju: v družini, med prijatelji, pri študiju in pri delu, pri počitku in zabavi.« Dodal je še, da naša potrošniška in hedonistična družba nujno potrebuje pričevanje o razpoložljivosti in požrtvovalnosti do drugih: »Tega so bolj kot kdajkoli potrebni mladi, ki so

³ Sv. Jožefmarija, Pot, 975.

⁴ Benedikt XVI., Govor na srečanju s škofi ZDA, 16. 4. 2008.

⁵ Sv. Jožefmarija, Zapiski z meditacije, 14. 2. 1964.

pogosto deležni skušnjav, ki se kažejo v iluziji lahkega in udobnega življenja, v mamilih in uživaštvu, kar kasneje privede do spirale obupa, nesmisla, nasilja.«⁶

Vzgajanje otrok glede oddiha in prostega časa je za starše pravi izziv, zahtevno delo, ki tako kot vse naloge, opravljene iz ljubezni, postane dragoceno. V določenih trenutkih se morda lahko nekaterim staršem zazdi, da situacija presega njihove zmožnosti. Takrat se velja spomniti, da vsak trud, ki ga opravimo v tej smeri — za vzgojo otrok —, ne le prinaša nekaj dobrega otrokom, temveč poleg tega tudi ugaja Bogu. Vzgoja je del naloge, ki jo je Gospod zaupal staršem, in nihče jih pri tem ne more nadomestiti. Benedikt XVI. je dejal, da lahko starši v svojem družinskem okolju, po skupnem duhovništvu vseh krščenih, vršijo »duhovniško vlogo pastirjev in voditeljev, kadar krščansko vzgajajo svoje otroke.«⁷ Splača se vselej lotiti tega poslanstva s pogumom in upanja polnim optimizmom.

J. Nubiola in J. M. Martín

⁶ Sv. Janez Pavel II., *Homilija med zaključno mašo Svetovnega dneva mladih*, 20. 8. 2000.

⁷ Benedikt XVI., *Splošna avdienca*, 18. 2. 2009.